

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 5. marca 1884.

Obseg: Kmetijsko šolstvo na Kranjskem. — Domačim sadjerejcem za pomladanski čas. (Dalje.) — Kmetijske novice in izkušnje. — Vprašanja in odgovori. — C. k. kmetijska družba kranjska. — Knezo-nadškof dr. Andrej Golmajer. (Dalje.) — Govor poslanca dr. Riegerja proti postavnemu proglašenju nemškega jezika za državni jezik 25. januarja 1884. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Kmetijsko šolstvo na Kranjskem.**

Če sem sklenil spisati članek o kmetijskem šolstvu na Kranjskem, ni mi dalo k temu toliko sedanje žalostno stanje tega šolstva povod, kakor le želja, da bi nekatere napačne misli in nazore, ki se jih ima o kmetijskem poduku, sploh popravil.

Kmetijski pouk, kakor je uravnan v Avstriji, deli se:

1. Kmetijski pouk v zvezi z natoroznanstvom na ljudski šoli.
2. Kmetijstvo na nadaljevalnih šolah.
3. Kmetijski pouk na strokovnjaških šolah:
 - a) niže občne gospodarske in posamesnim strokam kmetijstva namenjene šole;
 - b) srednje gospodarske šole;
 - c) velika šola za kmetijstvo in gozdarstvo na Dunaji.

Kar se tiče kmetijskega pouka na ljudski šoli, je oni vsled določil, ki veljajo za te šole, omejen na ono, kar se zamore otroku na podlagi ravno raztolmačenega natoroznanstva dopovedati. Koliko natoroznanstva se na ljudski šoli (pred očmi imam šolo na kmetih) zamore otroku v glavo ubiti, je vsacemu neprenapetemu učitelju znano!

Od onih strok natoroznanstva, ki so podlaga kmetijstvu, dovoljujem si pa trditi, da je nemogoče jih otroku primerno razložiti, še manj pa na njih podlagi kmetijstvo učiti. Kmetijstvo na ljudski šoli je mlat prazne slame, brezvspešna potrata časa, ki se godi na škodo branja, pisanja in računanja. Prepričan sem, da kmet, izurjen v pisavi in računu, bo bolje gospodaril kot oni, ki vse to le površno zna, po glavi mu pa rojijo nerazumni odlomki iz kemije, geologije ali celo astronomije.

Edino, kar se na ljudski šoli za kmetijstvo zamore storiti, je, otroka učiti spoznavati kmetijstvu škodljive živali in njih pokončevanje, spoznavanje koristi tičev, vzbujati v otroku ljubezen do snage in reda, in konečno, ako je učitelj zmožen in ako ima izgledno upravljen vrt na razpolaganje tudi toliko sadjereje in zelenjadoreje, kot je z ozirom na starost otrok in njih razuma mogoče. Nemogoče mi je misliti, da se bode

kedaj naš konservativni kmet pustil od svojega desetletnega sinčeka v kmetijstvu podučevati; ko bode pa priložnost prišla, da bode sinček zamogel v ljudski šoli nabrane nauke iz kmetijstva dejansko porabljevati — je pa uže vse pozabil. Koliko se je denarja uže potratilo za subvencijo in nagrade učiteljem, potem kmetijskega poduka na ljudski šoli. Kako pristransko in nepravično so se nagrade delile? Ko bi se ta denar bil porabil za nakup sadnega drevja, katero bi se zastonj med kmetovalce razdelilo, ali pa za vzdrževanje drevesnice, iz katere bi se po prav nizki ceni dobivalo dobro in izgledno izgojeno sadno drevje; koliko boljše obresti bi donašal tako naložen kapital! Res je, da imamo precejšnje število šolskih vrtov — ali v kakošnem stanu? Sicer pa, kaj je krivo temu? Včasih učitelj sam, dostikrat pa občina ali pa šolski svet, katera urada mislita, ako se učitelju le samo prostor za vrt odloči, je pa dovolj storjeno. Iz nič je samo Bog svet vstvaril!

Ako pa učitelj za kmetijstvo nič ne stori, ali mu je za zameriti? Tisti, ki je uže skusil podučevati, vé, kaj se pravi, 5 ali še več ur na dan se s paglavci ukvarjati, potem pa še za to bore plačo, ki jo dobiva, kmetijstvo podučevati in šolski vrt v izglednem stanu vzdrževati? Ne, prav nič mu ni zameriti, toliko manj ker je upanje v nagrado ne samo od sreče odvisno (o zaslugi še ne govorim ne), ampak tudi od protekcije.

Pridimo toraj do spoznanja, da ljudska šola ni za take eksperimente, kmetijstvo na-nje naj se omeji na zgoraj zaznamovane predmete, šolski vrt naj pa učitelj po svoji moči tako obdeluje, da mu zamore služiti v dokaz svoje zmožnosti, ako želi biti poklican za vodjo šoli, katera je sklenjena z nadaljevalnim kmetijskim tečajem. Na taki šoli naj bode pa učitelj znatno bolje plačan, da vsaj vé, čemu dela. O takih nadaljevalnih šolah prihodnjič.

Domačim sadjerejcem za pomladanski čas.

Spisal M. Rant.

(Dalje.)

Vse druge zemlje so pa sadjereji več ali manj ugodne. Kolikor bolj globoka je zemlja in kolikor več redilnih snovi (raznega gnojila) se v nji nahaja, toliko